

Latvijas Nacionālās bibliotēkas pastāvīgā ekspozīcija "Grāmata Latvijā" iepazīstina ar Latvijas grāmatniecības vēsturē nozīmīgām tēmām. Aicinām iepazīties ar dažām no tām.

Ja rodas jautājumi vai komentāri, rakstiet gramata.latvija@lnb.lv!

Vienojieties ar skolēnu, kā tiks sniegtas atbildes – citā dokumentā vai kā komentāri pdf failā, vai arī jautājumi tiks atbildēti mutiski.

Burtveidols

3.–6. klase

Mācību materiāls paredzēts, lai skolēnam veidotu izpratni par burtveidola rašanos, kā arī sniegtu stratēģiju un padomus sava burtveidola izstrādē. Materiāls var tikt izmantots tehnoloģiju, vizuālās mākslas un sociālo zinību mācību satura apguvei.

1. Skolēni fotografē piecus dažādus burtveidolus (1) un stāsta vai raksta par to, kādēļ viņiem tie patīk (5).
2. Skolēni dalās ar savu pieredzi, sazinoties ar zīmējumiem, – digitālajā vidē, spēlējot kādu spēli vai ar draugiem izveidojot īpašu saziņas veidu (1).
3. Vienojieties ar skolēniem par izpētes stratēģiju, tā var tikt veikta arī cita mācību priekšmeta ietvaros. Pirms izpētes ar skolēniem pārrunājiet, kādas senās rakstības viņi jau zina un kādas vēl būtu svarīgi izpētīt. Skolēni apraksta trīs dažādus vēsturiskus rakstāmrikus (3) un atšķirīgas burtu formas, kas veidojušās, šos rīkus lietojot (3).
4. Skolēni izsaka savu viedokli. Var mudināt viņus meklēt analogijas ar mūsdienām – digitālā grāmata tiek veidota pēc analogās grāmatas līdzības (2).
5. Skolēni apraksta trīs dažādas burtveidolu detaļas. Skolēnus mudina pētīt burtveidolu kā vienotu veselumu, nevis katru burtu atsevišķi. Piemēram, burtiem "h" un "j" atšķiras kājiņu izliekumi (3).
6. Skolēns var aprakstīt burtu plastisko, plūstošo formu, liektās līnijas. Var atsaukties arī uz jūgendstila iezīmēm pārējā vāka dizainā (3).
7. Skolēni atbild uz jautājumu "Kurš no burtveidoliem vislabāk un vissliktāk izsaka ideju par uzrakstīto vārdu? Kādēļ?" (2). Atrod vai izveido burtveidolu, kas vēl labāk izsaka vārda "smags" ideju (4). Burtveidolam vizuāli vajadzētu būt smagam – biezas līnijas, zemi burti. Skolēni dalās ar burtveidoliem un pārējā klase balso par "vissmagāko" burtveidolu. Kopīgi varat izlemt arī par citu vārdu vai katrs veidot burtus atšķirīgam īpašības vārdam.
8. Katrs skolēns pats var izvēlēties savu materiālu, no kura veidot burtus, vai arī visa klase var izmantot vienu. Šis ir diezgan apjomīgs uzdevums, tādēļ skolēni var izstrādāt burtus tikai vienam vārdam. Burtveidola izstrādi sāk ar lielajām formām, bet īpašu uzmanību pievērš detaļu noslīpēšanai. Ja burtveidols tiks vērtēts, tad pirms darba kopā ar skolēniem izstrādājat 3–4

vērtēšanas kritērijus. Darba procesā sniedziet komentārus par veiksmēm un nepieciešamajiem uzlabojumiem un dodiet iespēju skolēniem pašiem novērtēt savu veikumu attiecībā pret kritērijiem.

Ieteicamie kritēriji:

1. gatavajos burtos var ieraudzīt iezīmes, kas liecina par sākotnējo materiālu, no kura burti veidoti;
2. visiem burtiem ir līdzīgas proporcijas;
3. burtiem ir izstrādātas vienojošās detaļas.